

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 601/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Č., a. s., B., zastúpenej advokátom Mgr. M. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení so základným právom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Č., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2012 doručená sťažnosť Č., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. M. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení so základným právom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«Sťažovateľ podal na Okresný súd Košice I návrh na začatie konania zo dňa 13. 12. 2007 voči odporcom Ing. K. K., K. K., Ing. A. Č. o zaplatenia sumy 444.596,61 Sk (14.757,90 €) s príslušenstvom.

Okresný súd Košice I v danej veci rozhodol rozsudkom, č. k. 26 Cb 205/2008-127 zo dňa 28. júna 2011 tak, že odporcov zaviazal na zaplatenie sumy istiny vo výške 12.569,59 € s príslušenstvom a odporcu v I rade zaviazal na zaplatenie sumy vo výške 242,55 € s príslušenstvom a vo zvyšku súd návrh zamietol. Okresný súd znížil navrhovateľom nárokované úroky z omeškania z 15 % ročne na 8,5 % ročne a zároveň nepriznal navrhovateľovi sumu vyčíslených úrokov z omeškania vo výške 58.618,05 Sk (1.945,76 €). V odôvodnení rozsudku uviedol, že, „keďže súdu nebol preukázaný spôsob výpočtu úrokov z omeškania vo výške 1.945,76 € (58.618,05 Sk) a vzhľadom na neprijateľnú výšku úrokovej sadzby, ktorá zrejme bola pri výpočte použitá, súd žalobu v tejto časti zamietol.“...

Predmetné rozhodnutie Okresného súdu Košice I sťažovateľ považoval za nesprávne, a preto voči rozsudku Okresného súdu Košice, č. k. 26 Cb/205/2008-127 podal v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom poukazoval na ustanovenia Občianskeho zákonníka (č. 40/1964 Zb.) a Obchodného zákonníka (č. 513/1991 Zb.), z ktorých jasne vyplývalo, že Okresný súd Košice I predmetnú vec nesprávne právne posúdil.

Sťažovateľ pri tom poukázal na ust. § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka platného a účinného do 31. 12. 2007, v zmysle ktorého „Spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.“

Zároveň vyslovil názor, že právne vzťahy z úverovej zmluvy uzatvorenej podľa ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka sa spravujú Obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníkov konania. To znamená, že vzťah založený zmluvou o úvere je absolútne

obchodno-závazkový vzťah. Citované zákonné ust. je pritom kogentným ustanovením, a preto sa účastníci konania nemôžu od neho odchýliť ani ho vylúčiť (§ 263 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Sťažovateľ v danej súvislosti poukázal aj na stanovisko kolégia NS SR zo dňa 23. 09. 2002, sp. zn. Obpj 3/2002, ktorý vyslovil názor, že ustanovenie § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, nie je použiteľné pre určenie výšky úrokov z omeškania s plnením peňažného dlhu vo vzťahoch upravených Obchodným zákonníkom.

Sťažovateľ zastáva názor, že z uvedených ustanovení a stanovísk jasne vyplýva, že navrhovateľom uplatnené úroky z omeškania zo sumy 10.491,07 € od 12. 10. 2007 a zo sumy 2.078,47 € od 12. 10. 2007 vo výške 15% ročne sú dôvodné v celom rozsahu a v súlade s právnou úpravou platnou v čase uzavretia zmluvy o úvere, resp. v čase, keď sa odporca dostal do omeškania s plnením peňažného záväzku.

Sťažovateľ taktiež nesúhlasil s rozhodnutím súdu týkajúceho sa debetnej úrokovej sadzby, ktorú Okresný súd považoval za úrok z omeškania. Sťažovateľ v odvolaní poukázal na fakt, že úrok vo výške 20 % ročne nie je úrokom z omeškania, ako sa súd mylne domnieva (aj napriek nesprávne označeniu v žalobe, ale debetnou úrokovou sadzbou dohodnutou medzi zmluvnými stranami pre prípad, že odporca v I. rade bude v rozpore s čl. 1 bod 2 Zmluvy o bežnom účte čerpať peňažné prostriedky nad rámec voľných peňažných prostriedkov na svojom bežnom účte.

Sťažovateľ v odvolaní poukazoval aj na ďalšie ustanovenia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sú súdu známe a súd by ich mal poznať a vo svojich rozhodnutiach správne aplikovať.

Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Košice I a v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol (str. 10, odsek 2), že „je pravdou, že právna úprava spotrebiteľských zmlúv bola do Občianskeho zákonníka, a to do ustanovení § 52 až 59 zaradená až s účinnosťou od 1. 4. 2004, pričom až s účinnosťou od 1. 1. 2008 boli do tejto úpravy zaradené všetky zmluvy bez ohľadu na právnu formu, a teda aj zmluvy uzavreté podľa Obchodného zákonníka, a teda v čase uzavretia úverovej zmluvy Občiansky zákonník neobsahoval právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv. Odvolací súd má za to, že uvedené však neznamená, že zmluva o úvere, ktorá má všetky znaky zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa

zákona o spotrebiteľských úveroch a jej účastníkom bol spotrebiteľ, nebola aj v tom čase spotrebiteľskou zmluvou. Keďže nie je sporné, že úverová zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania bola spotrebiteľskou zmluvou, odvolací súd má za to, že výkladom je potrebné dôjsť k záveru, že aj na zmluvy uzavreté do 1. 1. 2008 sa na žalovaného, ako spotrebiteľa a účastníka tejto zmluvy musia vzťahovať všetky v tom čase platné zákonné ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, a teda aj ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv.“. Uvedeným postupom Krajský súd v Košiciach svojvoľne rozhodol o tom, že napriek tomu, že zmluva o úvere nebola v rozhodnom čase taxatívne uvedená v § 52 Občianskeho zákonníka ako spotrebiteľská zmluva, vzťahujú sa na ňu všetky ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv a ochrany spotrebiteľa, čím spôsobil ujmu sťažovateľovi na jeho právach v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a teda Krajský súd v Košiciach nezabezpečil súdnu ochranu sťažovateľa.

Krajský súd v Košiciach v odôvodnení rozsudku tiež uvádza: „rovnakými pravidlami sa posudzuje aj debetná úroková sadzba. Ak totiž bude prekročený rámec voľných peňažných prostriedkov, znova pôjde o spotrebiteľský úver na prekročený limit, a preto sa na neho vzťahujú vyššie uvedené zásady.“

Sťažovateľ však už v odvolaní poukázal na skutočnosť, že v danom prípade sa nejedná o úrok z omeškania, ale o debetnú úrokovú sadzbu a v prípade, že odporca v I. rade v rozpore s čl. 1 bod 2 Zmluvy o bežnom účte čerpá peňažné prostriedky nad rámec voľných peňažných prostriedkov na svojom bežnom účte, dostáva sa do nepovoleného prečerpania na bežnom účte. V žiadnom prípade nemožno túto situáciu považovať za poskytnutie spotrebiteľského úveru. ...

Opätovne poukazujeme na skutočnosť, že tak Okresný súd Košice I, ako aj Krajský súd v Košiciach v snahe chrániť žalovaných ako spotrebiteľov účelovo v neprospech navrhovateľov vykladajú právne predpisy a nad rámec daný právnymi predpismi zvýhodnili žalovaných v predmetnom konaní.»

Sťažovateľka na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, Č., a. s. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo rovnosti účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I, č. k. 26 Cb/205/2008-127 z 28. 06. 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3 Cob/232/2011-151 z 30. 04. 2012 boli porušené.

2. Rozsudok Okresného súdu Košice I, č. k. 26 Cb/205/2008-127 z 28. 06. 2011 a rozsudok Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3 Cob/232/2011-151 z 30. 04. 2012 sa zrušujú a vec sa vracia súdu prvého stupňa (Okresnému súdu Košice I) na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 323,51 €.“

Sťažovateľka doplnila sťažnosť o splnomocnenie právneho zástupcovi v konaní pred ústavným súdom v prílohe podania, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 6. septembra 2012.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu alebo rozhodnutia orgánu štátu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011 a rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania. Zmyslom tohto základného práva je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu konať vo veci.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97).

Článok 46 ods. 1 ústavy je prvotným východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany zaručenej ústavou v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy).

Ústavný súd zohľadňujúc svoju doterajšiu judikatúru uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a uplatňovania s ústavou, respektíve s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vysloviť porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011, ktorým okresný súd jej žalobe v časti vyhovel a v prevyšujúcej časti ju zamietol.

Ústavný súd poukazuje na to, že podľa ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o návrhoch, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd uzavrel, že vo veci sťažovateľky je tu ešte iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy), ktorý je oprávnený a povinný rozhodovať o tom, či došlo, alebo nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to tvrdí v sťažnosti.

Sťažovateľka tým, že krajskému súdu podala odvolanie proti predmetnému rozsudku okresného súdu, sama uznala, že má k dispozícii opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Vychádzajúc z týchto záverov ústavný súd nezistil žiadny ústavný dôvod na to, aby sa v tejto veci neriadil princípom subsidiarity svojej právomoci, ktorý je ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto aplikujúc tento článok ústavy a § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011, pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012

Sťažovateľka ďalej namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012, ktorým tento súd potvrdil rozsudok prvostupňového súdu v časti napadnutej odvolaním.

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posudzoval, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Ústavný súd posúdil z tohto pohľadu napadnutý rozsudok krajského súdu, ktorý rozsudok okresného súdu potvrdil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Odvolací súd sa stotožnil s postupom okresného súdu, ktorý (okresný súd) v odôvodnení svojho rozsudku č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011 okrem iného uviedol:

«Podľa ust. § 4 zák. č. 258/2001 Z. z. (o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, pozn.) účinného v čase uzavretia zmluvy zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí 6) obsahuje najmä a) sumu, počet

a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov; ak je to možné, treba uviesť aj súčet týchto platieb s upozornením na možnosť účtovania kompenzácie ušlých výnosov, ak veriteľ chce túto možnosť využiť, b) opis tovaru alebo služby, na ktoré sa zmluva o spotrebiteľskom úvere vzťahuje, c) cenu tovaru alebo poskytnutej služby, d) identifikáciu vlastníka, ak vlastníctvo neprechádza na spotrebiteľa okamihom odovzdania a prevzatia tovaru alebo služby, a podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva spotrebiteľom, e) adresu predávajúceho, na ktorej môže spotrebiteľ uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť, f) meno a adresu spotrebiteľa, g) ročnú percentuálnu mieru nákladov; ak nie je uvedená, spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, h) podmienky závislé od objektívnych skutočností, pri ktorých splnení môže byť upravená ročná percentuálna miera nákladov, i) výpočet nákladov uvedených v § 2 písm. c), ktoré neboli zahrnuté do výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov; ide o určenie podmienok, za ktorých musí spotrebiteľ zaplatiť zvýšené náklady. Uvedie sa výška týchto nákladov, spôsob výpočtu alebo čo najpresnejší odhad. Zmluva ďalej obsahuje a) oprávnenia spotrebiteľa na zníženie nákladov na spotrebiteľský úver pri jeho splatení pred lehotou splatnosti podľa § 6, b) sankcie za porušenie zmluvy, c) podmienky, za ktorých možno použiť zmenku alebo šek, d) spôsob zániku záväzku zo zmluvy. Pri nesplnení podmienok podľa odsekov 2 a 3 je zmluva o spotrebiteľskom úvere platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe a) poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo b) dodaný tovar alebo poskytnutá služba. Od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Veriteľ môže postúpiť pohľadávku, len ak to pripúšťa osobitný predpis. 7) Ak dôjde k postúpeniu pohľadávky z veriteľa na tretiu osobu, postupuje sa podľa osobitného predpisu. ...

Výpisom z bežného účtu žalovaného v 1. rade bolo súdu preukázané, že jeho celkový dlh na bežnom účte predstavuje 7.307,19 Sk (242,55 EUR). Túto skutočnosť žalovaný v 1. rade nenamietal.

Vzhľadom na vyššie uvedené a citované zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že žaloba je v časti o zaplatenie 242,55 EUR, titulom neuhradenia debetného zostatku na bežnom účte voči žalovanému v 1. rade skutkovo a právne dôvodná, preto jej v tejto časti vyhovel.

Žalobca žiadal, aby súd zaviazal žalovaného v 1. rade aj na zaplatenie 20%-ného úroku z omeškania ročne zo sumy 242,55 EUR od 13. 10. 2007 do zaplatenia.

Podľa ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa ust. § 41 Občianskeho zákonníka ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

Podľa ust. § 52 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným, spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplátne zmluvy upravené v ôsmej časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa ust. § 53 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na predmet plnenia alebo cenu plnenia. Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré a) má spotrebiteľ plniť a s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy, b) dovoľujú dodávateľovi previesť práva a povinnosti zo zmluvy na iného dodávateľa bez súhlasu spotrebiteľa, ak by prevodom došlo k zhoršeniu vymožitelnosti

alebo zabezpečenia pohľadávky spotrebiteľa, c) vylučujú alebo obmedzujú zodpovednosť dodávateľa za konanie alebo opomenutie, ktorým sa spotrebiteľovi spôsobilá smrť alebo ujma na zdraví, d) vylučujú alebo obmedzujú práva spotrebiteľa pri uplatnení zodpovednosti za vady alebo zodpovednosti za škodu, e) umožňujú dodávateľovi, aby spotrebiteľovi nevydal ním poskytnuté plnenie aj v prípade, že spotrebiteľ neuzavrie s dodávateľom zmluvu alebo od nej odstúpi, f) umožňujú dodávateľovi odstúpiť od zmluvy bez zmluvného alebo zákonného dôvodu a spotrebiteľovi to neumožňujú, g) oprávňujú dodávateľa, aby bez dôvodov hodných osobitného zreteľa vypovedal zmluvu uzavretú na dobu neurčitú bez primeranej výpovednej lehoty, h) prikazujú spotrebiteľovi, aby splnil všetky záväzky aj vtedy, ak dodávateľ nesplnil záväzky, ktoré vznikli, i) umožňujú dodávateľovi jednostranne zmeniť zmluvné podmienky bez dôvodu dohodnutého v zmluve, j) určujú, že cena tovaru alebo služieb bude určená v čase ich splnenia, alebo dodávateľa oprávňujú k zvýšeniu ceny tovaru alebo služieb bez toho, aby spotrebiteľ mal právo odstúpiť od zmluvy, ak cena dohodnutá v čase uzavretia zmluvy je podstatne prekročená v čase splnenia. Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa ust. § 54 Občianskeho zákonníka v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy medzi právny predchodcom žalobcu a žalovaným, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa ust. § 517 Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Ak ide o omeškanie s plnením vecí, zodpovedá dlžník za jej stratu, poškodenie alebo zničenie, ibaže by k tejto škode došlo aj inak.

Podľa ust. § 10a Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. (ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, pozn.) v platnom znení ak došlo k omeškaniu pred 1. januárom 2009, výška úrokov z omeškania sa riadi podľa predpisov účinných do 31. decembra 2008.

Podľa ust. § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. účinného do 31. 12. 2008 výška úrokov z omeškania je dvojnásobok diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska 2) platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

Podľa čl. 3 ods. 1 smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Úradný vestník Európskych spoločenstiev L 095, 21/4/1993, str. 29-34 - ďalej len „smernica“) zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

Podľa čl. 3 ods. 2 smernice, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu. Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

Podľa prílohy smernice, bodu 1 písm. e), podmienkou uvedenou v čl. 3 smernice je požiadavka na spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako kompenzáciu.

Zákonom č. 150/2004 Z. z., ktorým sa novelizoval Občiansky zákonník, bola prebratá smernica Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Úradný vestník Európskych spoločenstiev L 095, 21/4/1993, str. 29-34) (ďalej len smernica). Túto smernicu je nevyhnutné využívať ako interpretačné pravidlo k ustanoveniam právneho poriadku, upravujúcich režim spotrebiteľských zmlúv. Toto stanovisko je podporené aj rozsudkom Európskeho súdneho dvora z 27. 06. 2000 v spojených prípadoch C-240/98, C-241/98, C-242/98, C-243/98 a C-244/98, O. G. E. S.

proti R. M. Q. U. S. E. S. proti J. M. S. A. P., J. L. C. B., M. B. a E. V. F., v ktorom sa konštatuje, že účinná ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť, len ak národný súd prehlási, že má právomoc zhodnotiť neprimerané podmienky z úradnej povinnosti. Právomoc súdu stanoviť z úradnej povinnosti, či je podmienka nečestná, znamená vytvoriť vhodné prostriedky na ochranu spotrebiteľa voči neprijateľným zmluvným podmienkam. Smernicu je potrebné aplikovať tiež vtedy, keď bola zmluva spísaná vopred a povinný (ako spotrebiteľ) nemohol mať žiadny vplyv alebo dosah na obsah jednotlivých ustanovení zmluvy.

Súd s poukazom na vyššie citované ustanovenia právny vzťah založený predmetnými zmluvami považoval za spotrebiteľskú zmluvu.

Pokiaľ sa jedná o žalobcom uplatnené právo na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 20 % ročne, súd sa oboznámil s obsahom zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá stanovuje úrokovú sadzbu (úrok z omeškania z dlžnej čiastky) vo výške 20 % ročne. Súd zhodnotil neprimeranosť takéhoto zmluvného dojednania s ohľadom na jeho rozpor s dobrými mravmi.»

Krajský súd svojím rozsudkom vo veci č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012 ako súd odvolací potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 26 Cb 205/2008-127 z 28. júna 2011, pričom v tomto rozsudku okrem iného uviedol:

„Súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, vec po právnej stránke posúdil v súlade so zákonom, a preto aj správne rozhodol.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O. s. p.)

Na doplnenie dôvodov uvedených v napadnutom rozsudku súdu prvého stupňa odvolací súd uvádza nasledovné:

V danej veci žalobca uzatvoril so žalovanými zmluvu o úvere 12. 3. 2004.

Je pravdou, že právna úprava spotrebiteľských zmlúv bola do Občianskeho zákonníka, a to do ustanovení § 52 až 59 zaradená až s účinnosťou od 1. 4. 2004, pričom až s účinnosťou od 1. 1. 2008 boli do tejto úpravy zaradené všetky zmluvy bez ohľadu na právnu formu, a teda aj zmluvy uzavreté podľa Obchodného zákonníka, a teda v čase uzavretia úverovej zmluvy Občiansky zákonník neobsahoval právnu úpravu

spotrebiteľských zmlúv. Odvolací súd má za to, že uvedené však neznamená, že zmluva o úvere, ktorá má všetky znaky zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona o spotrebiteľských úveroch a jej účastníkom bol spotrebiteľ, nebola aj v tom čase spotrebiteľskou zmluvou. ...

Keďže nie je sporné, že úverová zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania bola spotrebiteľskou zmluvou, odvolací súd má za to, že výkladom je potrebné dôjsť k záveru, že aj na zmluvy uzavreté do 1. 1. 2008 sa na žalovaného, ako spotrebiteľa a účastníka tejto zmluvy, musia vzťahovať všetky v tom čase platné zákonné ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, a teda aj ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv.“

Odvolací súd pri odôvodnení potvrdzovacieho rozsudku okresného súdu aplikoval a vyložil príslušnú právnu úpravu, na ktorú poukazovala aj sťažovateľka vo svojej sťažnosti, takto:

«Podľa § 879f ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. 4. 2004, „Spotrebiteľské zmluvy podľa § 52 uzavreté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa musia dať do súladu s ustanoveniami § 53 a 54 tohto zákona a spotrebiteľské zmluvy o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch aj s ustanovením § 55 ods. 1, ak ide o náležitosti zmluvy, a s ustanovením § 57 tohto zákona do troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.“

Podľa § 879f ods. 4 prvá veta Občianskeho zákonníka, „Ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré nie sú dané do súladu s ustanoveniami § 53, 54 a 57 tohto zákona podľa odseku 3, sú neplatné po troch mesiacoch odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.“

Keďže nie je sporné, že úverová zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania bola spotrebiteľskou zmluvou, odvolací súd má za to, že výkladom je potrebné dôjsť k záveru, že aj na zmluvy o úvere uzavreté do 1. 1. 2008 sa na žalovaného, ako spotrebiteľa a účastníka tejto zmluvy, musia vzťahovať všetky v tom čase platné zákonné ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, a teda aj ustanovenia Občianskeho zákonníka týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv.

Podľa § 54 ods. 1/ Občianskeho zákonníka účinného od 1. 4. 2004, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa odseku 2/ uvedeného ustanovenia, v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

To znamená, že od 1. 4. 2004 v neprospech spotrebiteľa nebolo možné platne dohodnúť ani úroky z omeškania vo vyššej sadzbe, ako stanovoval Občiansky zákonník.

Pokiaľ ide o spotrebiteľské zmluvy uzavreté pred 1. 4. 2004, vychádzajúc z právnej úpravy uvedenej v § 879f, ods. 3, 4 Občianskeho zákonníka, ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré nie sú v súlade s § 53 a 54 do 3 mesiacov od nadobudnutia účinnosti zákona, boli zmluvné strany povinné dať do súladu s uvedenými ustanoveniami a v prípade nesplnenia tejto povinnosti sú takéto ustanovenia po uplynutí 3 mesiacov odo dňa účinnosti zákona, neplatné.

Vzhľadom na uvedené, zmluvné strany boli povinné do 1. 7. 2004 upraviť aj dohodu o úrokoch z omeškania tak, aby bola v súlade s Občianskym zákonníkom a ak tak neurobili, tak uplynutím lehoty sa zmluvná dohoda zo zákona stala absolútne neplatnou.

Treba poznamenať, že rovnakými pravidlami sa posudzuje aj debetná úroková sadzba.

Ak totiž bude prekročený rámec voľných peňažných prostriedkov, znova pôjde o spotrebiteľský úver na prekročený limit, a preto sa na neho vzťahujú vyššie uvedené zásady.

Žalobca uplatnil úroky z omeškania od 12. 10. 2007 a tak ich aj súd prvého stupňa priznal. Keďže súd je viazaný návrhom a nejde o prípad podľa § 153 ods. 2 O. s. p., nemal žalobcovi priznať úroky nad uplatnený časový rámec.

Z uvedených dôvodov odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti ako vecne správny.»

Ústavný súd posudzujúc odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje, že nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by namietané rozhodnutie krajského súdu bolo možné považovať za svojvoľné alebo zjavne

neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu. Krajský súd sa stotožnil s podrobne odôvodneným právnym názorom okresného súdu, jasne, zrozumiteľne a presvedčivo zdôraznil, že uzavretá úverová zmluva (12. marca 2004) je vzhľadom na zmeny v právnej úprave spotrebiteľskou zmluvou, čo sa vzťahuje aj na debetnú úrokovú sadzbu a na uplatnené úroky z omeškania od 12. októbra 2007 (na štruktúru žalovanej čiastky) prislúchajúcu, resp. priznanú sťažovateľke. Súčasne sa tak vyrovnal s námietkami sťažovateľky, ktoré sú z veľkej časti totožné s tými, ktoré uplatnila aj na ústavnom súde.

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za porušenie základného práva pritom nemožno považovať neúspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, preto nemožno považovať nevyhovenie návrhu v konaní pred všeobecným súdom za porušenie tohto práva (I. ÚS 3/97).

V súvislosti s namietaným porušením čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka uvedenú námietku o porušení čl. 47 ods. 3 ústavy, že krajský súd „*nesprávnym výkladom a aplikáciou právneho predpisu spôsobil, že protistrana v súdnom konaní nadobudla výhodnejšie postavenie v konaní, čím bol poškodený sťažovateľ...*“, resp., že „*súd svojím konaním nezabezpečil rovnosť účastníkov*“, spája s rozhodnutím, ktorým okresný súd a krajský súd zamietli časť jej žaloby. Táto skutočnosť sama osebe nemôže viesť k záveru o porušení zásady rovnosti účastníkov konania ustanovenej v čl. 47 ods. 3 ústavy. Pri preskúvaní veci ústavný súd preto dospel k názoru o nedostatku príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím a možným porušením označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy v neprospech sťažovateľky.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 232/2011-151 z 30. apríla 2012 a namietaným porušením (prípadne odoprením či odňatím) základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2012